

Uzasadnienie do postanowienia z dnia 30 maja 2014 roku.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie o sygn. akt IX Co 5204/13 zatwierdził plan podziału sumy 6555,46 zł, uzyskanej z egzekucji z wynagrodzenia za pracę dłużnika P. W. (1), sporządzony przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S. w dniu 17 maja 2013 roku (sygn. akt KMP 482/09, KMP 12/12).

Za bezzasadne Sąd uznał zarzuty dłużnika. Wskazał, że w obu rozpoznawanych sprawach egzekucyjnych egzekwowane są na rzecz wierzycieli należności alimentacyjne. Należności te należą do tej samej kategorii zaspokojenia – drugiej, a zatem zgodnie z regulacją art. 1026 § 1 kpc podlegają zaspokojeniu w planie podziału stosunkowo do wysokości każdej z nich. Sumę podlegającą podziałowi należało zatem podzielić stosunkowo biorąc pod uwagę wysokość wyegzekwowanej kwoty, łączną wysokość należności podlegających wyegzekwowaniu w danej sprawie egzekucyjnej i ustalając procentowy udział każdej z należności na rzecz danego wierzyciela w kwocie przypadającej do podziału.

Dalej sąd podał, że Komornik Sądowy musiał sporządzić plan podziału zgodnie ze wskazanymi wyżej przepisami. W obowiązującym systemie przepisów procedury cywilnej w ramach regulacji dotyczących planu podziału czy też w przepisach dotyczących egzekucji świadczeń alimentacyjnych brak regulacji, zgodnie z którą komornik mógłby podzielić sumę uzyskaną z egzekucji inaczej, a więc z naruszeniem zasady proporcjonalności, biorąc pod uwagę sytuację danego wierzyciela, w tym czy jest on małoletni, czy potrafi utrzymać się samodzielnie i inne tego typu okoliczności. Wręcz przeciwnie, komornik nie jest uprawniony do dokonywania jakichkolwiek ocen w tym zakresie. Zgodnie bowiem z art. 804 kpc organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym.

Kolejno Sąd wskazał, że zgodnie z art. 135 krio zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie albo wobec osoby niepełnosprawnej może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego. Sąd uznał, że mimo, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, komornik sądowy nie jest uprawniony do dokonywania ustaleń, któremu z wierzycieli będzie zasadne przyznanie należności w wysokości wyższej. Komornik musi sporządzić planu podziału ściśle zgodnie ze wskazanymi wyżej przepisami, tytułem wykonawczym i stanem sprawy. Komornik nie dokonuje podziału sumy uzyskanej z egzekucji na podstawie przepisów prawa materialnego. Okoliczność, iż obowiązek alimentacyjny ustał bądź zakres tego obowiązku jest mniejszy, może wynikać wyłącznie z orzeczenia Sądu w przedmiocie zmniejszenia bądź uchylenia obowiązku alimentacyjnego. Zgodnie bowiem z art. 138 krio w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.

Sąd stwierdził, że jeśli dłużnik uważa, iż jego obowiązki alimentacyjne względem wierzycieli K.H.i (...) H.powinny być zmienione, powinien wystąpić ze stosownym powództwem do Sądu rodzinnego i opiekuńczego. Okoliczności te nie mogą być przedmiotem badań i rozstrzygnięć w ramach rozpoznawania przez Sąd zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Aktualnie zatem dopóki istnieje tytuł wykonawczy na rzecz tych wierzycieli, istnieją należności do uregulowania, a wierzyciele popierają wniosek egzekucyjny, Komornik jest obowiązany egzekwować należności na rzecz tych wierzycieli, przy czym w sytuacji, gdy jest prowadzona egzekucja na rzecz innego jeszcze wierzyciela, Komornik jest obowiązany dokonywać podziału środków zgodnie ze wskazanym wyżej przepisami.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył dłużnik i zaskarżając postanowienie w całości, wniósł o jego zmianę, poprzez dokonanie takiego podziału sumy uzyskanej z egzekucji, że do sprawy o sygn. KMP 482/09 przyznana zostanie kwota 4623,28 zł, natomiast do sprawy KMP 12/12 kwota 1932,18 zł ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy

do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji oraz zasądzenie na rzecz dłużnika zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skarżący zarzucił Sądowi pierwszej instancji naruszenie:

1. art. 328 § 2 kpc, w zw. z art. 361 kpc, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez pominięcie w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia takich elementów, jak wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia co do wszystkich podniesionych zarzutów oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku wraz z przytoczeniem przepisów prawa,
2. art. 1024 § 1 pkt 1 i 3 kpc, poprzez nieprawidłowe określenie sumy podlegającej podziałowi i nieprawidłowe określenie sum jakie przypadają każdemu z uczestników podziału,
3. art. 357 § 2 kpc, poprzez niedoręczenie odpisu postanowienia wraz z uzasadnieniem, a w miejsce tego przesłanie przez Sąd I instancji, zawiadomienia o sporządzeniu planu podziału sumy uzyskanej z licytacji nieruchomości Dłużnika i o możliwości złożenia zarzutów,
4. art. 135 § 1 kro, poprzez jego błędną wykładnię i błędne przyjęcie, iż treść wskazanego przepisu nie ma w niniejszej sprawie zastosowania.

W uzasadnieniu wskazał, że kwoty wskazane na rozrachunkach konta dłużnika zostały zaksięgowane w sposób nieprawidłowy, chociażby w zakresie nieprawidłowego określenia wysokości opłaty stosunkowej i jej zwrotu oraz uiszczenia przez Komornika stosownych odsetek z tego tytułu, kwoty te winny zostać uwzględnione w kwocie całkowitej podlegającej podziałowi. Zmiana ta winna zostać uwzględniona przez Sąd w drodze postanowienia bądź przez Komornika poprzez sporządzenie nowego, aktualnego i prawidłowego planu podziału. Konsekwencją powyższego jest nieprawidłowe określenie sum przypadających poszczególnym wierzycielom. Tym samym nie można uznać przedmiotowego planu podziału za sporządzony zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 1023 i nast. kpc.

Kolejno zaakcentował, że Sąd zawiadomieniem z dnia 20 grudnia 2013 roku poinformował, iż został sporządzony plan podziału sumy uzyskanej z licytacji nieruchomości Dłużnika, oraz że możliwym jest wniesienie w terminie dwóch tygodni od daty otrzymania zawiadomienia zarzutów do planu podziału. Po dokonaniu analizy akt ustalono, iż nie został sporządzony żaden plan podziału sumy uzyskanej z licytacji nieruchomości a Sąd wydał na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 grudnia 2013 roku postanowienie będące przedmiotem niniejszego zażalenia. Ówczesny pełnomocnik dłużnika adwokat R. M. złożył pismem z dnia 15 stycznia 2014 roku wniosek o doręczenie odpisu postanowienia, który do dnia złożenia niniejszego zażalenia nie został zrealizowany. Z ostrożności procesowej przedmiotowe zażalenie składane jest niezwłocznie po uzyskaniu pełnomocnictwa procesowego oraz przed upływem dwutygodniowego wskazanego przez Sąd terminu.

Dłużnik wskazał nadto, iż zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie zasadą, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. Nie będzie to jednak dotyczyło potrzeb będących przejawem zbytku. Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami. W szczególnych przypadkach, gdy sytuacja dziecka tego wymaga, rodzice mają obowiązek wyzbywania się posiadanego majątku bądź jego niektórych składników, aby w ten sposób podoląć ciężącemu na nich obowiązkowi alimentacyjnemu, na przykład dla ratowania zdrowia dziecka. Podstawą oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów może być tylko brak wszelkich możliwości po stronie zobowiązanego, nie zaś szczupłość środków, jakimi on rozporządza. Nie można wymagać od rodziców naruszenia (przez zbycie) substancji majątkowej, takiej jak gospodarstwo rolne, warsztat rzemieślniczy czy też inny zakład usługowy, jeżeli stanowią one źródło utrzymania rodziny. Nie byłoby to celowe także ze względów gospodarczych. Dopuszczalne jest natomiast zbycie przedmiotów stanowiących własność osobistą o charakterze nieprodukcyjnym, takich jak: biżuteria, dzieła sztuki itp. Zachodzi zawsze potrzeba zachowania rozsądnej równowagi pomiędzy zaspokojeniem potrzeb uprawnionego a poziomem życia zobowiązanego. Przez ustawowe określenie "możliwości zarobkowe i majątkowe"

rozumieć należy, w ocenie skarżącego, nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W przypadkach uzasadnionych obejmują one także wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn niezaskługujących na usprawiedliwienie. Chodzi tu o przypadki, w których osoba zobowiązana nie wykonuje wyuczonego i dobrze wynagradzanego zawodu, pracuje w niepełnym wymiarze godzin bądź też pracuje dorywczo. Podstawą oceny możliwości zarobkowych w odniesieniu do pracownika będzie zarówno jego stałe wynagrodzenie, obejmujące wynagrodzenie zasadnicze, premie i dodatki, jak i świadczenia w naturze stanowiące uzupełnienie wynagrodzenia (deputaty) oraz świadczenia i wypłaty przypadające pracownikowi lub członkom jego rodziny z różnych tytułów w związku z zatrudnieniem.

Zdaniem skarżącego prowadzenie egzekucji jedynie alimentów zaległych należnych(...)H. oraz K.H., czyli pełnoletnim wierzycielom, którzy utrzymują się samodzielnie stoi w ewidentnej sprzeczności z treścią zasad współżycia społecznego wskazanych w art. 5 kc. Biorąc pod uwagę interesy małoletniego K. W. pozostającego pod opieką swojej matki stwierdził, że zasadnym jest przyjęcie, że komornik winien dążyć do zaspokojenia alimentów bieżących a dopiero pozostałą sumę dzielić proporcjonalnie na alimenty zaległe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadnym w tym znaczeniu, że wobec istotnych uchybień w zakresie sporządzenia przedmiotowego planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z wynagrodzenia za prace dłużnika i określenia wierzycieli biorących w nim udział, zaistniały podstawy do zmiany zaskarżonego postanowienia i uchylenia tego planu podziału.

Komornik sporządzając przedmiotowy plan podziału w sposób niewystarczający i nieprawidłowy wziął pod uwagę okoliczność, że decyzją (...)S.z dnia (...)roku wierzycielowi K. W., w trybie ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego, za okres od dnia 1 października 2012 roku do dnia 30 września 2013 roku w kwocie po 500 zł miesięcznie.

Okoliczność przyznania tych świadczeń alimentacyjnych ma wpływ na sposób podziału sumy uzyskanej w toku egzekucji.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ww. ustawy w okresie, w którym osoba uprawniona otrzymuje świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z kwoty uzyskanej z egzekucji od dłużnika alimentacyjnego organ prowadzący postępowanie egzekucyjne zaspokajają w następującej kolejności:

- 1) należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy - do ich całkowitego zaspokojenia,
 - 2) należności powstałe z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej - do ich całkowitego zaspokojenia,
 - 3) należności wierzyciela alimentacyjnego - do ich całkowitego zaspokojenia,
 - 4) należności likwidatora funduszu alimentacyjnego powstałe z tytułu świadczeń alimentacyjnych wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym - do ich całkowitego zaspokojenia
- po należnościach określonych odpowiednio w (...)r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub w (...)- Kodeks postępowania cywilnego ((...)z późn. zm.), a przed należnościami określonymi odpowiednio w (...) o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub w (...) - Kodeks postępowania cywilnego.

Wedle ust. 2 tego art. w przypadku gdy w okresie wypłaty świadczenia z funduszu alimentacyjnego należności z tytułu świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej nie zostaną zaspokojone, po zaprzestaniu wypłaty świadczenia organ prowadzący postępowanie egzekucyjne zaspokaja w następującej kolejności:

- 1) należności wierzyciela alimentacyjnego - do wysokości zasądzonych miesięcznie świadczeń,
 - 2) należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy - do ich całkowitego zaspokojenia,
 - 3) należności powstałe z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej - do ich całkowitego zaspokojenia,
 - 4) należności wierzyciela alimentacyjnego - do ich całkowitego zaspokojenia,
 - 5) należności likwidatora funduszu alimentacyjnego powstałe z tytułu świadczeń alimentacyjnych wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym - do ich całkowitego zaspokojenia
- po należnościach określonych odpowiednio w art. (...)r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub w art. (...)r. - Kodeks postępowania cywilnego, a przed należnościami określonymi odpowiednio w (...)r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub w art.(...)r. - Kodeks postępowania cywilnego.

3. W przypadku śmierci dłużnika alimentacyjnego należności, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4, wygasają.

W doktrynie prawa (vide:(...), Komentarz do art. 1025 Kodeksu postępowania cywilnego, (...)(...)) wywodzonym jest, że przepis art. 28 ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, który rozstrzyga kolizję należności zaspokajanych w kategorii drugiej, w przypadku gdy w podziale sumy uzyskanej z egzekucji powinny zostać zaspokojone należności alimentacyjne, należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, należności powstałe z tytułu zaliczek alimentacyjnych oraz należności likwidatora funduszu alimentacyjnego. Wskazany wyżej przepis wprowadza odstępstwo od zasady proporcjonalnego zaspokajania należności zgrupowanych w kategorii drugiej, wprowadzając kolejność zaspokajania powyższych należności w kategorii drugiej.

Podobne stanowisko zaprezentowała A. M.(por: Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, Komentarz, Wydawnictwo (...)).

Komornik, a następnie Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił w żaden sposób powyższego unormowania.

W planie podziału z dnia 17 maja 2013 roku proporcjonalnie rozdzielono jedynie wyegzekwowaną kwotę pomiędzy wierzycieli w sprawie KMP 482/09 i wierzycieli w sprawie KMP 12/12, przy czym kwota przypadająca tym ostatnim została określona w planie łącznie (1179,33 zł).

(...)S.nie został przy tym zawiadomiony o sporządzeniu tego planu.

Po wtóre zauważyć trzeba, że egzekucja z przedmiotowego wynagrodzenia za pracę dłużnika w (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością S., prowadzona jest na rzecz innego jeszcze wierzyciela. Mianowicie Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla (...) - (...) w W.M. P., w sprawie KM 53719/11 - z wniosku wierzyciela (...) S.a.r.l. z siedzibą w (...) przeciwko dłużnikowi P. W. (2), w dniu 20 października 2011 roku dokonał zajęcia tego wynagrodzenia za pracę dłużnika. Obecnie, na mocy postanowienia z dnia 20 maja 2014 roku sprawa ta została przekazana Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie T. S..

Wierzyciel w tej sprawie i jego wierzycielność nie zostały w żaden sposób ujęte w zaskarżonym planie podziału i o jego sporządzeniu wierzyciel w ogóle nie został zawiadomiony. Co więcej wierzyciel ten nie był również uczestnikiem postępowania przed Sądem pierwszej instancji.

Reasumując koniecznym jest sporządzenie przez komornika planu podziału kwoty uzyskanej z egzekucji z wynagrodzenia za prace dłużnika przy uwzględnieniu wyspecyfikowanych powyżej okoliczności i przy udziale wszystkich wierzycieli.

W odniesieniu do wywodów zażalenia podnieść natomiast należy po pierwsze, że skarga dłużnika w zakresie wysokości opłaty egzekucyjnej została rozpoznana odrębnym postanowieniem z dnia 26 września 2013 roku, wydanym w sprawie IX Co 6290/13 Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie.

Po wtóre nie może budzić żadnych wątpliwości, że w razie egzekucji wierzytelności alimentacyjnych na rzecz kilku wierzycieli podlegają one proporcjonalnemu zaspokojeniu w kategorii drugiej (art. 1025 § 1 pkt 2 kpc) bez względu na to, czy są to alimenty bieżące, czy zaległe. Nie sposób zaakceptować stanowiska skarżącego, aby na potrzeby prowadzenia postępowania egzekucyjnego, a zwłaszcza podziału sumy uzyskanej z egzekucji dokonywać jakiegokolwiek rozróżnienia egzekwowanych świadczeń alimentacyjnych na bieżące i zaległe. W szczególności te ostanie nie tracą charakteru świadczeń alimentacyjnych i związanej z nim uprzywilejowanej pozycji przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji.

W powyższych kwestiach Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia (...)(...)

Mając na uwadze wszystko powyższe, na podstawie art. 386 § 1 kpc, w zw. z art. 397 § 2 kpc i art. 13 § 2 kpc, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

(...)

(...)

- (...)

(...)